

Forslag

til

Lov om egnsudvikling.

Fremsat den 21. maj 1958 af *handelsministeren*.

§ 1.

Til ophjælpning af produktiv beskæftigelse i sådanne områder af landet, som med hensyn til industriel udvikling står tilbage for det øvrige land, eller som er ramt af særlige økonomiske vanskeligheder, kan der i overensstemmelse med reglerne i denne lov ydes bistand ved teknisk og økonomisk rådgivning ved udarbejdelse af projekter og ved finansieringen af projekternes gennemførelse.

§ 2.

Der nedsættes et egnsudviklingsråd med de i § 3 nævnte opgaver. Rådet skal bestå af 3 medlemmer med økonomisk, teknisk og administrativ indsigt.

Formanden såvel som de to andre medlemmer af rådet udnævnes for 3 år ad gangen af handelsministeren efter forhandling med finansministeren og arbejds- og boligministeren.

Til støtte for rådet i dets arbejde udpeges af handelsministeren en repræsentant for Dansk Arbejdsgiverforening, en repræsentant for De samvirkende Fagforbund, en repræsentant for Akademiet for de tekniske Videnskaber og en repræsentant for Landsforeningen „Dansk Arbejde“.

Rådet skal årligt afgive en beretning om sin virksomhed; handelsministeren fastsætter i øvrigt rådets forretningsorden.

§ 3.

Egnsudviklingsrådet kan efter anmodning yde teknisk og økonomisk rådgivning ved udarbejdelsen af projekter, som må antages at have væsentlig betydning for den

erhvervsmæssige udvikling i et af de i § 1 nævnte områder.

Rådet skal have opmærksomheden henvendt på, om der måtte foreligge eller fremkomme forslag til gennemførelse af større projekter, som må antages at kunne virke fremmende på den erhvervsmæssige udvikling i de pågældende områder.

Såfremt rådet måtte finde et foreliggende projekt teknisk og økonomisk forsvarligt, kan det, såfremt de til projektets gennemførelse fornødne midler ikke kan antages at ville kunne tilvejebringes uden statens støtte, afgive indstilling om ydelse af støtte fra statskassen efter de i §§ 4-8 anførte bestemmelser.

Såfremt gennemførelsen af et projekt derved vil kunne fremmes, skal rådet endvidere være berettiget til at afgive udtalelser over for institutioner eller personer i øvrigt.

§ 4.

For lån — bortset fra størst mulige normale prioritetslån — ydet af banker, sparekasser, investeringsselskaber eller andre långivere til opførelse af nye fabriksbygninger med eller uden maskinpark, til udvidelse af bestående fabriksbygninger eller til anskaffelse og installation af maskiner i en virksomhed tilhørende ejendom kan der af statskassen ydes hel eller delvis garanti.

Garantien kan ikke overstige 90 pct. af omkostningerne ved foranstaltningens gennemførelse med fradrag af de i forbindelse med projektets gennemførelse optagne ikke garanterede foranstående lån.

Garantien skal nedbringes med lige store halvårige beløb over højst 15 år.

§ 5.

For lån ydet af banker, sparekasser, investeringsselskaber eller andre långivere til anskaffelse af maskiner til opstilling i lejede lokaler kan der af statskassen ydes garanti for indtil halvdelen af det til enhver tid skyldige beløb, dog ikke over 45 pct. af maskinernes anskaffelsespris. Garantien skal nedbringes med lige store årlige beløb over højst 10 år.

§ 6.

Hvor særlige omstændigheder måtte tale herfor, kan der i stedet for garanti for lån ydes lån af statskassen inden for samme grænser som i §§ 4 og 5 fastsat for afgivelse af garantier.

Lånene ydes på indtil 15 år; til anskaffelse af maskiner til opstilling i lejede lokaler dog kun indtil 10 år. Lånene vil kunne ydes afdragsfrit i de første 2 år.

Lån forrentes med en af handelsministeren efter forhandling med finansministeren fastsat rente.

§ 7.

Lån og garantier i henhold til denne lov ydes af handelsministeren på statskassens vegne efter forudgående forhandling med finansministeren og arbejds- og boligministeren.

For lån garanteret eller ydet af statskassen stilles sikkerhed i form af pant i fast ejendom eller maskiner. Der kan i særlige tilfælde kræves yderligere sikkerhedsstillelse.

§ 8.

Låntagere er, så længe statsgaranti eller statslån i ejendom eller maskiner løber,

pligtige at lade virksomheden underkaste det regnskabsmæssige og tekniske tilsyn, som måtte blive forlangt af handelsministeriet. Afhænder eller udlejer låntageren den virksomhed, til hvilken lånet er ydet, eller flytter han virksomheden, afgør finansministeren efter forhandling med handelsministeren, om lånet kan forblive indestående i virksomheden. Såfremt virksomheden gøres til genstand for retsforfølgning på grund af manglende betalingsevne, eller låntageren ophører med at drive virksomheden, er lånet forfaldet til betaling.

§ 9.

Enhver, der deltager i behandlingen af sager i henhold til denne lov, er under ansvar efter borgerlig straffelovs bestemmelser om forbrydelse i offentlig tjeneste eller hverv, jfr. lov nr. 301 af 6. juni 1946 om statens tjenestemænd § 3, stk. 3, forpligtet til at bevare fuldstændig tavshed udadtil om de forhold, der på denne måde er kommet til hans kundskab.

§ 10.

De beløb, inden for hvilke der vil kunne ydes lån eller garanti for lån i henhold til denne lov, samt de til lovens administration fornødne beløb, herunder udgifter til konsulentvirksomhed, fastsættes ved de årlige finanslove.

§ 11.

Denne lov gælder ikke for Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget.

Den industrielle udvikling her i landet har hidtil i overvejende grad fundet sted i de større byer og fortrinsvis i den østlige del af landet. Forskellige områder af landet står som følge heraf i dag tilbage for det øvrige land i industriel udvikling. Dette har medført en udvikling i beskæftigelsesforholdene, hvorved der er opstået stor forskel med hensyn til arbejdsløshedens geografiske og faglige fordeling, en skævhed, der vanskeligt har kunnet imødegås ved flytninger på grund af de herskende boligforhold. Regeringen har allerede ved sin tiltræden haft opmærksomheden henvendt på disse forhold.

Efter beslutning i regeringen nedsatte arbejdsministeren derfor i november måned 1957 et særligt udvalg til fremme af produktiv beskæftigelse i provinsen. Udvalget har gjort et betydeligt arbejde med undersøgelse af problemerne, og det må forventes, at der fra udvalgets side i løbet af kort tid vil fremkomme værdifulde forslag, som vil kunne koordineres med nærværende forslag.

I den senere tid er der blandt erhvervsdrivende, organisationer og kommuner i disse områder opstået et værdifuldt initiativ til at søge den industrielle udvikling fremmet. For Vestjyllands vedkommende har dette givet sig udslag i oprettelse af

vestjysk udviklingsråd og for Sønderjyllands vedkommende i oprettelsen af Sønderjyllands erhvervsråd, ligesom et tilsvarende initiativ er taget for Nordjyllands vedkommende. Også i andre egne af landet foreligger problemer af tilsvarende karakter.

Ud fra de almindelige samfundsøkonomiske interesser, der knytter sig til en yderligere industriel udbygning til fremme af produktiv beskæftigelse og til styrkelse af Danmarks erhvervsmæssige stilling inden for kommende markedsområder, finder regeringen imidlertid allerede nu at burde fremsætte nærværende lovforslag, således at det initiativ, der udfoldes med henblik på gennemførelse af projekter, der har væsentlig betydning for den erhvervsmæssige udvikling inden for de omhandlede områder, ikke hæmmes på grund af svigtende tekniske og økonomiske forudsætninger. Regeringen går ud fra, at erhvervslivet, herunder pengeinstitutterne og de lokale myndigheder ad såvel kendte som nye veje vil bidrage til disse opgavers løsning, men regeringen finder i overensstemmelse med sin oprindelige programerklæring, at staten bør kunne træde til med råd og vejledning, hvor det måtte være nødvendigt, og med finansiel bistand, hvor de pågældende erhvervsvirksomheder måtte ønske dette.

Nærværende lovforslag tilsigter at støtte det initiativ, der er opstået i de pågældende områder af landet, ved at yde bistand fra statens side ved udarbejdelse af egnede projekter og om fornødent finansiel bistand ved projekternes iværksættelse.

Med hensyn til de nærmere bestemmelser henvises til bemærkningerne til de enkelte paragraffer.

Til § 1.

I overensstemmelse med det foran anførte tilsigter lovforslaget at yde bistand ved fremme af produktiv beskæftigelse i de områder af landet, hvor den industrielle udvikling ikke har været så stærk som i det øvrige land.

Sådan bistand kan efter forslaget endvidere ydes i områder, der er ramt af særlige økonomiske vanskeligheder, f. eks. ved at en virksomhed eller erhvervsgren af særlig betydning for området har måttet stå stille eller nedsætte sin aktivitet, selvom området måtte have nået et industrielt niveau svarende til det øvrige lands.

Der kan efter forslaget ydes bistand dels i form af teknisk og økonomisk rådgivning ved udarbejdelsen af projekter dels ved finansieringen af projekters gennemførelse.

Til § 2.

Til varetagelse af opgaver i henhold til lovforslaget foreslås nedsat et egnsudviklingsråd på 3

medlemmer udnævnt af handelsministeren efter forhandling med finansministeren og arbejds- og boligministeren. Rådet skal være i besiddelse af de til opgavernes løsning fornødne økonomiske, tekniske og administrative forudsætninger.

Til støtte for rådet foreslås udpeget repræsentanter for arbejdsmarkedets hovedorganisationer, den tekniske videnskab og Landsforeningen Dansk Arbejde. Det forudsættes i øvrigt, at rådet i fornødent omfang vil kunne betjene sig af konsulentbistand. Om sin virksomhed skal rådet årligt afgive beretning.

Til § 3.

Egnsudviklingsrådet skal efter anmodning kunne yde teknisk og økonomisk rådgivning ved udarbejdelse af egnede projekter. Bistanden herved vil f. eks. kunne finde sted ved henvisning af initiativtageren til rådgivende ingeniørkontorer eller rationaliseringsvirksomheder, således at de hermed forbundne omkostninger afholdes af statskassen.

Rådet skal endvidere følge udviklingen i de af loven omfattede områder af landet med henblik på fremkomsten af større projekter, som må antages at kunne virke fremmende på den erhvervsmæssige udvikling. Der tænkes i denne forbindelse navnlig på etableringen af et samarbejde mellem rådet og de udviklingsråd, som er eller måtte blive skabt i de pågældende egne.

Såfremt et projekt, der må anses for egnet til at fremme de af lovforslaget tilsigtede formål, af rådet skønnes økonomisk og teknisk forsvarligt, kan rådet, såfremt projektets virkeliggørelse ikke skønnes at kunne finansieres alene gennem de sædvanlige finansieringsinstitutter, afgive indstilling om støtte af statskassen i form af garanti for lån eller i form af statslån.

Bestemmelsen om, at rådet skal være berettiget til at afgive udtalelser og anbefalinger over for institutioner m. v., tager sigte på samarbejdet med lokale egnsudviklingsråd og med pengeinstitutter.

Til § 4.

Statskassens støtte foreslås i første række ydet gennem statsgarantier for lån optaget i banker, sparekasser, investeringsselskaber eller hos andre långivere. Man har herved haft for øje det ønskelige i, at projekternes virkeliggørelse i videst muligt omfang bygges på lokal indsats og lokal offervilje. Der er også taget hensyn til, at den pengepolitiske situation muliggør en overgang af statsstøtte fra lån til garanti for lån, i hvilken forbindelse det finansieringsinstitut, der tænkes oprettet af banker i forbindelse med en række af erhvervslivets

øvrige institutioner, vil kunne få afgørende betydning.

Det er en forudsætning for ydelse af garanti for lån, optaget til etablering af nye fabrikker, til udvidelse af bestående fabrikker og til anskaffelse af maskiner i egne fabriksbygninger, at der forud for det statsgaranterede lån optages størst mulige normale prioritetslån.

Garantien kan ikke overstige 90 pct. af anlægsomkostningerne med fradrag af de i anledning af foranstaltningens gennemførelse optagne ikke garanterede lån.

Ved fastsættelsen af garantigrænsen er der taget hensyn til, at der efter forslaget ikke af statskassen vil kunne ydes finansiel støtte til tilvejebringelse af den nødvendige driftskapital. Garantien skal nedbringes over højst 15 år, hvilket dog ikke forudsætter, at det garanterede lån afvikles inden for samme periode.

Til § 5.

For lån til anskaffelse af maskiner til opstilling i lejede lokaler foreslås der på tilsvarende måde åbnet adgang for ydelse af garanti, dog at garantien i disse tilfælde ikke vil kunne overstige halvdelen af det til enhver tid skyldige beløb, og ikke 45 pct. af maskinernes anskaffelsespris. Der er herved taget hensyn til adgangen for erhvervslivet til at anskaffe sig maskiner på lempeligere betalingsvilkår, når sælgeren kan tage ejendomsforbehold eller køberen give særskilt panteret i maskinerne. Da maskinernes levetid som hovedregel vil være begrænset, foreslås garantiens åremål begrænset til højst 10 år.

Til § 6.

I særlige tilfælde, hvor et egnet projekt ikke vil kunne iværksættes ved finansiering alene gennem det almindelige kapitalmarked — selv mod statsgaranti — enten fordi projektet er meget kapital-

krævende eller meget risikobehæftet, foreslås åbnet adgang til at yde støtte af statskassen i form af statslån.

Statslån foreslås ydet inden for samme beløbsgrænser som foreslået for ydelse af garantier. Lånene foreslås ydet på indtil 15 år, for lån til maskiner dog kun på 10 år. I begge tilfælde således, at lånene kan ydes afdragsfrit i de 2 første år, hvor virksomhedens kapitalbehov er særligt stort. Det foreslås, at rentefoden fastsættes af handelsministeren efter forhandling med finansministeren for derigennem at skabe mulighed for at afpasse renten efter markedsrenten.

Til § 7.

Lån eller garantier for lån foreslås efter indstilling af det nedsatte egnsudviklingsråd ydet af handelsministeren efter forhandling med finansministeren og arbejds- og boligministeren.

Det forudsættes, at der for garanterede lån eller statslån ydes sikkerhed i de anskaffede anlæg. I særlige tilfælde foreslås der adgang til at kræve yderligere sikkerhedsstillelse, f. eks. i form af kaution eller kaufionsforsikring. Dette kan tænkes krævet i tilfælde, hvor låntageren i formen er et aktieselskab, men i realiteten et enkeltmandsfirma.

Til § 8.

I overensstemmelse med hidtidig praksis foreslås åbnet adgang for staten til at have en vis indsigt med virksomheder, der har opnået statsstøtte, så længe støtten vedvarer.

Til § 10.

Under hensyn til vanskeligheden ved at skønne over behovet for ydelse af støtte i henhold til lovforslaget foreslås de beløb, inden for hvilke garanti for lån eller lån vil kunne ydes, fastsat på de årlige finanslove.